

ויזרע יצחק

שנה י"א

יום הכיפורים
ה'תשע"ט

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

"כו מיום הלה
יכפר עליכם"

מערכת **"ויזרע יצחק"** מברכת את מנוייה
בברכת כתיבה וחתומה טובה.

יום כיפור	י"ם	ת"א	חיפה
תחילת הצום	18:01	18:23	18:13
סיום הצום	19:18	19:20	19:19

הגיגים ליום הכיפורים

"אנא זוטא העם הזה זוטאה גדולה" (שמות לב' לא)

"רבינו אמר למה הדבר דומה? למלך שהיה דן את בנו והיה הקטגור עומד ומקטרג, מה עשה הפדגוג של הבן? כיון שראה את הבן מתחייב בדין, דחף את הקטגור והוציאו לחוץ ועמד במקומו והחל מלמד על הבן סניגוריה. כך בשעה שעשו ישראל את העגל היה השטן עומד ומקטרג בפנים ומשה עומד מבחוץ. מה עשה משה? עמד ודחף את השטן והוציאו לחוץ ועמד במקומו שנאמר: 'לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו' (תהלים קו) מלמד שמה עמד במקומו של הפורץ" (מדרש)

כיון שאמר משה: "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה", הסתלקו כל המקטרגים כאומרים: "אין אנו צריכים לקטרג? משה עושה זאת בעצמו". כך גם אנחנו, כאשר אנו מתוודים על מעשינו ומוודים על חטאינו, אנו סותמים בזה את פי המקטרגים והם אינם יכולים לקטרג, כי גם הם אומרים: "אין אנו צריכים לקטרג? הלוא הוא בעצמו מודה ומפרט את כל החטאים שהוא עשה". ונשאלת השאלה: מה התועלת מהוידוי? מדוע עדיפה ההודאה של האדם על פני הקטרוג של המקטרג? והתשובה היא שההבדל הוא במנגינה, מסביר המגיד מדובנא את הדברים, כדרכו, במשל לסוחר שנסע אל היריד הגדול ושהה בו מספר ימים. לפני שובו אל ביתו, הוא קנה חליפה יקרה ונאה עבור בנו. כשהגיע הביתה, שמחו כולם לקראתו. במיוחד גדלה שמחת הבן, הן על שובו של אביו והן על החליפה החדשה שקיבל. הבן לבש את החליפה ויצא החוצה להתהדר בה בפני חבריו. חלק מהחברים התפעלו, והאחרים קנאו בו קנאה עזה. בעוד הם הולכים, מעדה רגלו של הבן והוא נפל לתוך שלולית בוץ שהכתימה את החליפה. כאשר הבן קם וראה את הכתמים בחליפה הוא הצטער מאוד. והנה אחד הילדים שקינא בו צועק לבן: "הנה אני רץ אל אביך כדי לומר לו, שלכלכת את חליפתך החדשה". הבן הבין שאם חברו יאמר זאת לאביו, האב יכעס האב מאד. מה עשה? הוא רץ במהירות לביתו והקדים את חברו, נכנס אל אביו בחליפה המוכתמת בבוץ, וקרא: "אבא, ראה מה קרה לי, ראה את החליפה החדשה". מיד התעוררו רחמי האב עליו, ופעל להרגיעו ואמר: "אל תבכה, חליפה ניתן לכבס, ואם לא ניתן, הרי שניתן לקנות חליפה חדשה". לומדים מכאן שההבדל ההלשנה של החבר לוידוי של הילד הוא המנגינה, כלומר, צורת סיפור הדברים.

"וביציאתו היה אומר תפילה קצרה" (סדר העבודה על יום הכיפורים)

ונשאלת השאלה, הלוא הכהן הגדול כבר נמצא בקודש הקדשים, מדוע אין הוא מנצל את ההזדמנות הנדירה הזו על מנת להתפלל תפילה ארוכה על כלל ישראל? מדוע אין הוא מתעכב לפרט את כל בקשותיהם של בני ישראל? מתרץ רבי ישראל מרוזין שכאשר הכהן הגדול נכנס לפני ולפנים, אל קודש הקדשים, הוא שוכח לגמרי את כל חיי העולם הזה, וצרותיו, ואין שום זכר לעניינים הארציים, ורק כאשר הוא מסיים את העבודה בקודש הקודשים ומתכוון לצאת הוא נזכר בענייני העולם הזה, ואז הוא אומר תפילה קצרה.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

הרב אביחי ניסן רונצקי ז"ל בר חיה טז' ניסן

אהרון כהן בר מסעודה ז"ל נלב"ע ב' אדר **תנצב"ה** אברהם נחמיאס בר שמחה ז"ל נלב"ע ו' שבט

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

עניין שני השעירים הנקרבים ביום הכיפורים, יכול לשמש עבורנו, לדעת הגרי"צ סלנט זצ"ל בספרו "באר יוסף", נושא ללימוד מוסר ולהתבוננות. התורה ציוותה שיהיו שניהם שווים בתחילה, ולבסוף הם שונים ומובדלים בעשייתם כרחוק מזרח ממערב. האחד מתעלה במעלה העליונה ביותר האפשרית לקרבן. דמו מובא אל קודש הקדשים על ידי הכהן הגדול אשר היה מופרש בטהרה במשך שבעה ימים קודם יום הכיפורים. משם הוא עושה את דרכו אל בין שני הכרובים שלפני הכפורת, המקום הנועד לשכינה. לעומתו נדחה השעיר השני אל ארץ גזירה, מקום אשר לא עבר בו איש, וסופו: ריסוק אברים המתנפצים עלי סלע ומתפזרים לכל רוח, מעשה אשר לא ייעשה לשום קרבן. מצב דומה עלול להיות אצל שני אנשים שווים העומדים במצב זהה בדרגתם ודומים זה לזה בכל ענייניהם. כאשר האחד מיצה תפקידו ביום הקדוש הזה, קיים את מצות התשובה בשלמות ושב מחטאיו בכל לבו, וכל שכן אם עשה תשובה מאהבה, שאז הזדונות נעשו לו כזכויות, הרי נתעשר ונתווספו לו ביום זה רבבות מצוות. וידועים דברי הרמב"ם (פ"ו מתשובה) על בעל תשובה שקודם חזרתו בתשובה היה שנואי לפני המקום, משוקץ, מתועב ומרוחק, ומיד אחר התשובה הוא הופך להיות אהוב ונחמד קרוב וידיד. וגדולה תשובה שמקרבת את האדם לשכינה שנאמר: "שובה ישראל עד ה' א-לקיך". על אדם כזה מרמז השעיר הנכנס לפני ולפנים אל מרכז מקום השכינה. לעומתו, חברו לא נתעורר לשוב בתשובה. אף על פי שחשבון העבירות והזכויות שלו שווה ממש לראשון. מכל מקום החמצת ההזדמנות הנפלאה לשוב בתשובה ביום הקדוש מטה את כפות המאזניים כלפי מטה והוא נכתב בספרם של רשעים, לפי ש"אין יום הכיפורים מכפר אלא לשבים", ו"עבירה גוררת עבירה", ובכך הוא הולך ומתרחק, חס ושלום, מה ומתורתו וסופו אבדון, חס ושלום. על זה מרמז השעיר החי שנשלח לעזאזל אל ארץ גזירה. נמצא, איפוא שמצות השעירים עלינו להתבונן ולקחת מוסר. כשם שבהיות הגורלות בקלפי לא היה ניכר איזה מן השעירים הוא הנועד להיות לה' ואיזה לעזאזל, רק לה' לבדו היה הדבר ידוע, כך גם האנשים העומדים איש ליד חברו ביום הכיפורים. אין ניכר עליהם במאומה מי יחיה ומי ימות, מי יעלה בגורל לה' ומי מהם לעזאזל. רק ה' יתברך, היודע מחשבות ביום דין, הוא היודע תעלומות סתרי כל חי והוא המבחין במי ששב בכל לבו ומתקרב ומתדבק בא-לקיו, ועל ידי זה זוכה להיות חי וקיים לטוב לו כל הימים. שני שעירים, שני אנשים - ושני גורלות.

"היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם, אם כבנים אם כעבדים" (מוסף לראש השנה)
 ראיתי מבארים שיש לעם ישראל האפשרות להיות במדרגה של בנים, ככתוב: "בנים אתם לה' א-לקיכם" (דברים יד' א) דהיינו, בנים של המלך, ויש להם האפשרות להיות במדרגה של עבדים, שנאמר: "כי לי בני ישראל עבדים" (ויקרא כה' נה) עבדים של המלך. הקביעה של המדרגה בנים או עבדים נקבעת על ידינו. מה ההבדל בין בן המלך לעבד המלך? הבן של המלך יכול להיכנס ולצאת מארמון המלך בכל עת שיחפוץ ולהסתובב בכל חדרי הארמון כרצונו. לעומת זאת, העבד מוגבל יותר ביכולותיו, מותר לו להיות בארמון רק במקומות עליהם הוא מופקד בעבודתו. כאמור, הקביעה של המדרגה בנים או עבדים תלויה בנו ובמעשינו, אם אנו מתנהגים כבנים של מלך הרי שאנו "עושים" את הקב"ה לאב, ואם אנו מתנהגים כעבדים, אנו "עושים" את הקב"ה למלך ולפי המדרגה הזו הוא מתנהג עמנו.

"א-ל הורתנו לובר בידות עילש עשרה" (מהסליחות)

"מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפלה, ואמר לו, בכל זמן שישראל חוטאים יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם". (ראש השנה יז)

מדייקים המפרשים מהלשון "יעשו לפני", שאין הכוונה רק לאמירת שלוש עשרה המידות של רחמים, אלא כדי לזכות במחילה צריך "לעשות" כסדר הזה דהיינו לנהוג כמידות אלו של הקב"ה, כפי שדרשו חז"ל: "מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון" (שבת קלג:). מקשה ה"פנים יפות" שלכאורה, ניתן להביא ראיה מהמידה "א-ל" שכן מספיקה האמירה בלבד של שלוש עשרה המידות, שהרי לא שייך לומר במידה הזו "מה הוא א-ל, אף אתה א-ל". ומדייקים גם לפי מה שאנו אומרים לפני אמירת שלוש עשרה המידות: "אל הורתנו לומר מידות שלש עשרה", כלומר מהמידה "א-ל" אנו למדים שדי באמירה בלבד של שלש עשרה המידות. והרב דוחה את הקושיה בכך שאומר שמצאנו שהכתוב קורא גם לאדם בשם "א-ל". כפי שדרשו חז"ל (מגילה יח.) על הפסוק: "ויקרא לו א-ל א-לקי ישראל" (בראשית לג' כ), שהקב"ה קרא ליעקב א-ל. אם כן רואים, שאפשר להגיע לדרגת "א-ל", ולכן חייבים לפרש שמה שנאמר "יעשו לפני כסדר הזה" הכוונה היא לעשייה בפועל והתנהגות במידות אלו.

הבנו לשירת הבקשות נוסח מרוקו במוציאי השבתות שיתקיימו בבתי הכנסת בפתח תקווה

על ידי חברת הבקשות "מאיר השחר" בראשותו של הפייטן יוסף בן חמו.

לפרטים והזמנות: ליאור 052-9433453, יוסף 052-3268315

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: אליהו בן חמו בר אסתר

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-30:20

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315